

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1080.</p>
--	--	--

Tartalom. Előfizetési felhívás. — Egy szomorúan érdekes cikk. Honorius. — Egy laikus hitvallása. Z. N. — Tárca. Vázlatok Sibolti Demeterről. Veszprém. — Közügyeink. Új egyház alapítása. Pethő Bálint. — Kisújszállási ev. ref. egyház. 1888. K. Hajdú Lajos. — Pro me et domo mea. Ács Lajos. — Egy és más stb. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetések.

Előfizetési felhívás

a

DEBRECZENI

PROTESTÁNS LAP

kilenczedik évfolyamára.

E lap kilenczedik, illetve az én szerkesztésem alatt harmadik évfolyamára ezennel előfizetést nyitok.

A lap beosztása s programja megmarad, valamint előfizetési ára is az eddigi, nevezetesen egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr leend.

Tisztelettel kérem az érdeklődő közönség jóakaratú támogatását.

Debreczen, 1888. decz. 29.

Csiky Lajos,
felelős szerkesztő.

Egy szomorúan érdekes cikk.

Szomorúan érdekesnek nevezte a „Protestáns Egyh. és Isk. Lap“ a tiszántúliak hiterős és férfias „Nyilatkozatát“, — mi sem találhatunk jobb jelzöt azon vezércikk méltatására, mely nevezett lap 52. számának élén díszlekedik.

Nem a szerző — Agricola — miatt találjuk azt szomorúan érdekesnek, mert hiszen ő már „Notus feri-

tate“; hanem igenis szomorúan érdekesnek találjuk azt fentnevezett „központi helyzetű“ lapunkra nézve, melynek szerintünk akármilyen más teendője lehetett volna, mintsem olyan természetű vezércikknek világ elé dobása, a mely cikk nem a nyugvó tóba áldást hozó mozgást előidéző kövecskéhez, hanem az üvegből álló ház oktalan lakója által feldobott éles kőhöz hasonlítható.

Midőn a hazai két protestáns egyház egyeteme — leszámítva itt is, ott is egy pár, magával sem tisztában levő túlzót — örvendve vette tudomásul a decz. 18-iki gyűlésnek tapintatos s az egyházak létalapját, békéjét és egységét kimélt eljárását; midőn, mondom, örvendve vette tudomásul, hogy a rosszul informált ápril 16-iki gyűlés által elvetett óvás a jobban informált decz. 18-iki gyűlésnél kellő méltatásra talált; midőn az unitárius püspököknek a tizenkettedik órában ugyan, de a „jobb későn, mint soha“ elvénel fogva mégis elég jókor jött nyilatkozata a legtöbb lelket azon reménnyel tölté el, hogy a felmerült differenciák a tavaszi gyűlésen a két protestáns egyház javára akképp lesznek eloszthatók, hogy egyik félnek sem kell lényeges áldozatot hozni s az egységes, erőteljes „Irodalmi Társulat“ életre kelhet; — midőn, mondom, ennyi szép remény, és pedig nagyon indokolt remény tölté el szerte e hazában az igaz protestáns lelkeket: jó, mintegy dúló északi szél a viruló mezőre, „központi helyzetű“ lapunkban egy cikk, mely bizonyára a legnagyobb visszatevészt kelt a hazai két protestáns egyház minden igaz és öntudatos hívénel.

Legyen nekem bocsánat, midőn Agricola legújabb hőstettére reflektálva, az alábbi néhány sorban némileg az ő írmodorát követem; nem rokonszenvből ugyan, hanem azon ismert mondás tekintetbe vételével: „Vous l'avez voulu, George Dandin, vous l'avez voulu“. A hullán anatómiai kísérletet tevő, aztán egymás szemét kivájó csókákkal kezdi cikkét Agricola. Szerinte a tiszántúli kerü-

let érdemekben megöszült püspöke, a debreczeni egyház lelkészei, a főiskolai hittanárok mind-mind tánczoló der-
visek . . . „a kik nemhogy lutheránus testvéreiket, de sa-
ját hitfelekezetökbéli, esetleg más theologiai nézponton
állókat is“, az unitáriusok sorára kerítik, bár egyideig
legfőlebb a szégyenkezés bírná őket az ellenkezőre.

Hát hiszen, kedves Agricola úr, önön legkevésbé sem
csodálkozunk; mert hiszen a ki „Czolbe“-val a szemé-
lyes Isten hitét az egyén subjectiv érzelmei-ismereteitől
függőnek mondja, az előtt nemcsak a szegény debreczeni
püspök et consortes, de még az esztergomi érsek is tán-
czoló dervis lehet; hanem igenis csodálkozunk a „Protes-
táns Egyh. és Isk. Lapon“, mely csak legközelebb is
„nyilvánosan vallá és hirdeté, hogy a hittani latitudinariz-
mus, mely . . . saját egyéni tetszése szerint alkot magának
vallást, evangeliumot és Krisztust s e selejtes vala-
mit protestáns keresztyénség gyanánt hir-
detti: a ker. vallásos életet . . . belső sorvadásba juttatja.
. . . Az ily kóros áramlat ellen, bárhol talá-
landja, a Protestáns Lap teljes erejéből
küzdeni fog“.

Fájdalom, a kóros áramlat épen a „Prot. Lapon“
ütött ki, vagy talán először magán akarja tapasztalni a
betegséget s csak úgy operálni? Veszedelmes experimen-
tatio! Vajjon nem mondja-e el ama lap egykor — talán
nemsokára — Agricola cikkére: „Excidat aevo“ . . .

Azt is jegyezzük meg, — mellesleg mondva, — hogy
Agricola úr Masznyikabb Masznyik úrnál . . . Fülökbe
dörgi az illetőknek, hogy „a meddő, de nem elvtelen op-
portunismus oszlatá szét a Synedriumot“; sőt ráítal arra
is, hogy „esetleg amaz opportunismus elvtelen is volt
csakugyan“!

Szerintem épen nem elvtelen volt ama decz.
18-iki gyűlés vezérlő eleme és többsége, hanem igenis
elvi állásponton állott, ezen elvet követve: Sapientis
est consilium mutare in melius.

Végre ismételten bocsánatot kérünk, hogy ilyen han-
got használtunk, de követnünk kellett ama mondást: a
farkasokkal üvöltetni kell.

Épen ezért is nem írom alá nevemet e cikknek:
majd ha Agricola úr megnevezi magát, akkor én is úgy
teszek. Most pedig vagyok csak **Honorius.**

Egy laikus hitvallása.

A „Protestantische Kirchenzeitung“ f. évi 46-ik számá-
ban Dr. von Lümann greifswaldi ügyészről „Egyesült
keresztyén egyházunk érdekében“ czímmel a kö-
vetkező cikkecske jelent meg, melyet több tekintetben jónak
láttam e lapok tisztelt olvasó közönségével megismertetni.

„Egyesült keresztyén egyházunk templomainak azok
előtt sem lehet zárva lenni, a kik a következőket hiszik:

1. Cikk.

Hiszek egy Istenben, Atyánkban, mennynek és földnek
mindentudó, mindenható teremtőjében, fentartójában és kor-
mányozójában.

2. Cikk.

Hiszem, hogy az Ur Isten akaratát az ő Fia, a Jézus
Krisztus által jelentette ki nekünk. A mi Urunk Jézus Krisztus
a zsidóknak Mózes által kiadott törvényt nem törölte el, hanem
annyiban kiegészítette és tökélyesbítette, hogy mi többé már
nem csupán félelemből, hanem Isten iránti szeretetből csele-
kedjük az Isten akaratát.

Isten legfőbb törvényét a mi Urunk Jézus Krisztus rövi-
den a következő szavakban foglalta össze:

„A mi Urunk Istenünk egy Ur. Szeressed a te Uradat
Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és
minden erődből. Szeressed a te felebarátodat, mint magadat.“

3. Cikk.

Hiszem, hogy az Ur Isten az ő Szentlelke által minket
embereket, különösen pedig minket keresztyéneket segél jóra-
való törekvésünkben. Mi emberek saját gyenge erőnkéből nem
igazulhatunk meg, hanem bűnösök vagyunk mindannyian Isten
előtt. De ha igyekszünk a mi Urunk Jézus Krisztus útaitása
szerint az Isten akaratát teljesíteni, bűneinket pedig komolyan
megbánjuk, akkor (és ezt bizton reméljük) a végetlen könyö-
rületességű Isten a mi sok bűneinket és gyengeségeinket
kegyelemből elengedi s egykor befogad minket az ő örök
mennysországaiba.

Indokok.

a) A hitcikk ily fogalmazásában Isten egysége élesen
ki van tüntetve.

b) A keresztyén tan lényege, valamint a keresztyén tan
állása a mózesi törvényhez, hitvallásban ki van fejtve. A 2.
cikkben ker. erkölcsanunk van röviden befoglalva, a 3. cikk-
ben pedig az üdvtan.

c) Hitvallásom nem tartalmaz semmi olyat, a miben egy
lutheránus vagy egy református megbotránkozhatnék.

A mit bele foglaltam, az mind helyes és világos s keresz-
tyének által nem támadható meg egykönnyen. Mert bizonyíté-
kai minden keresztyén keblében ott vannak. Az emberi szív
megczáfolythatatlan tanúbizonyosságot szolgáltat ezen tan isteni
eredete mellett.

Ha ekkép fogalmazott hitcikkeim elfogadtatnak, a theo-
logiai viták az exprofesso theologusok körére lesznek szorítva.
Ekkép ily viták többé nem zavarják egyesült keresztyén egy-
házunk békéjét.“

Eddig az érdekes hitvallás, a melyhez a szerkesztő a
következő megjegyzést esatolta: „A beküldő úr kívánságára,
ki privát formulárját bizonyosan nem akarja evangélikus
keresztyén közhitvallássá emeltetni, hoztuk e cikket olvasóink
tudomására, kiknek nincs szükségük arra, hogy ahhoz theolo-
giai bírálatot esatoljunk. De bizonyára nem esalódunk azon
feltevésünkben, hogy szerző úr szívesen veendi az exprofesso
theologok köréből jöhető véleményeket, melyeket várunk is“.

E szerkesztői megjegyzésből nyilván látható, hogy még
a határozott liberalis irányú egyházi lap szerkesztője sem
tartja e laikus hitvallást correctnek és — még ezt is mond-
hatjuk — a protestantismus igényeit minden tekintetben kielé-
gítőnek, bár maga a szerző meglehetősen nagy véleménynyel van
műve felől.

Azt mondja nevezetesen — egyebet nem említve — hogy hitvallásában sem a lutheránus, sem a református nem talál olyat, a miben megbotránkozhatnék. Teljesen igaz, hogy az úgynevezett váltanok gondosan ki vannak ott kerülve, de hát ez maga egyáltalában nem elég ám; mert minden igaz lutheránus és minden igaz református sok oly dolgot hiába keres e hitvallás-kísérletben, melyek az ő protestáns-keresztény hitének sarkalatos alaptételei. Már pedig oly hitvallás, mely több elmaradhatatlan s lényeges kérdést hallgatással mellőz, egyetlen öntudatos protestáns előtt sem fog tetzésésre találni. Az unitáriusok egy része — talán — elfogadhatná e hitvallást.

Még egyet. A „Protestáns egyházi és iskolai Lap“ ez évi több számában egy czímmzetes laikus, Agricola név alatt lépett elő az ő hitvallásával; bár nem oly röviden s nem oly határozottan, mint azt német kollégája tette. Hasonlítsák össze a tisztelt olvasók a magyar czímmzetes laikus és a német valódi laikus nézeteit s meg fogják látni, hogy Dr. von Lühman vallásos nézetei mérhetlenül felette állanak a mi Agricolánk vallásos böleselkedéseinek, melyekhez nem kevésbé hozzáilletett volna valami olyszerű megjegyzés, a milyennel a „Prot. Kirchenzeitung“ szerkesztője az ő laikusának czikkét kísérni jónak látta.

Z. N.

T á r c z a.

Vázlatok Sibolti Demeterről.

(Vége.)

Azt írja Ónody, „Tudomásom szerint két nagyobb művet írt Sibolti“. Hogy milyen alapos az ő tudomása, mindjárt látni fogjuk. Csak azt sajnálom, hogy elfelejtette megnevezni azon forrását, melyből e tudomását merítette. Valószínű (mert egy helyt Schmalra hívatkozik), hogy Fabó többször említett művéből¹⁾, de ez egyszer nagyon cserben hagyta latin tudománya. Lássuk csak.

„Lucta Spirituali“-nak írja Schmal Sibolti egyik magyar munkájának címét latinul s Ónody „Papok gyászá“-nak fordítja azt. Bizony nagyszerű latin tudománya van Ónody úrnak! Nézzük csak, hogyan fordította. Luctus, us (hímnemű) = gyász; ebből a hímnemű főnévből lesz nőnemű melléknév: lucta, tehát bizonyos, hogy: gyász. Spiritalis, vagy néha spiritualis, jelent lelkészt, papit is, tehát: Lucta spirituali semmi mást nem jelenthet, mint „Papok gyászá“ Ónody szerint. Bizony szomorú dolog, mikor valaki ilyen gyarló latin nyelvi ismerettel hozzá mer kezdeni a felső dunamelléki kerület történetének megírásához. Szabó Imre Somorján, Szabó Zsigmond Deákin miért alusztok?, miért nem kutattok ti? és sugjátok meg Ónody úrnak, hogy lucta nőnemű főnév s jelent birkózást, lucta spirituali pedig tesz lelki harczot, a minthogy ez is a címe Sibolti magyar nyelven írt könyvének.

Be is fejezhetném már bírálatos közleményemet, de mivel Ónody úr esengve kéri a Siboltira vonatkozó adatokat: miután évekkal ez előtt volt alkalmam a M. Nemzeti Múzeum könyvtárában Siboltinak két unicum könyvét tanulmányoz-

hatni: Szerkesztő Ur engedelméből közzé teszem rövid kivonatomat, talán szolgálhatok valamivel vele úgy Ónody úrnak s a régiek iránt érdeklődő tisztelt olvasóknak.

Sibolti Demeternek két kis munkája maradt reánk, melyeknek unicum példányai megvannak a M. Nemzeti Múzeum Szécheny könyvtárában. Olyan igénytelen, vékony két kis művecske ez, hogy semmit sem csudálkozhatunk, ha példányai elvesztek, s csak egyetlenegy maradt mindegyikből a multak emlékéül. Tehát, Ónody úr, ezek nem nagyobb munkái Siboltinak, hanem nagyon is kicsinyek. Lássuk csak őket.

Az elsőnek címe: „Vigasztaló Könyvecske“, 12-ed réttű, 104 levélből áll. Ajánlva van Gyarmati Balassa Istvánnak. Czímlapja hiányzik ugyan, de hogy Sibolti Demeteren kívül más nem írhatta e könyvecskét, bizonyos abból, hogy a Sibolti „Lelki Harez“-ához írt előszóban erre történik hivatkozás a nyomdász által: „Egy néhány jeles vigasztaló tanúságait a Szentírásnak, Sibolti Demeter uram összeszedte.“

A „Vigasztaló Könyvecske“ három részre van felosztva s mind egyik részben több vagy kevesebb vigasztaló szó van. Ezek a vigasztaló szavak a beteg bűnös emberhez szólnak, melyeknek rövid tartalma ez.

I. Rész. 1. Vigasztaló szó. A mint az Urnak tetszett, úgy lett. Ez a főtétele, ebből azután felségesen példázza az isteni gondviselést, József történetével. Az Isten — úgymond — azért igazgatta úgy a körülményeket, hogy Józsefet testvérei eladják s Faraóhoz kerüljön, hogy az éhínség idején atyjafiait megtarthassa; igen népszerűen magyarázza tételét s a végén azon tanúságot hozza ki, hogy mondja minden ember est Jóbbal: „a mint az Istennek tetszett, úgy lett; legyen áldott az ő neve“.

2. Vigasztaló szó. Sok jót elvettem Istentől. Avagy ha a jót elvettük Istentől, a gonoszt miért ne vennők el? Szintén Jóbbal szól s vigasztal, azon tanúsággal fejezvé be fejtegetését, hogy a sok jóért sok gonoszt is kell venni s minden jótéményekért hálákat kell adnunk az Urnak.

3. Vigasztaló szó. Megérdemlettem czímmel; melyben igen elmésen fejtegeti azt, hogy tanuljuk megismerni és felfedezni bajaink és szenvedéseinknek kútforrását saját magunkban, elkövetett tetteinkben és jobbítsuk meg magunkat.

4. Vigasztaló szó. Az előbbi tétellel összefüggőleg önmagunk megismerése után így kell szólnunk: „Többet érdemelnék“. Bármennyi csapást, szenvedést bocsát is reád az Ur, — úgymond, — többet érdemelsz. Ez legyen töredelmes bűnbánatod.

5. Vigasztaló szó. „Hiszem bűnöm bocsánatját“. Az Isten elküldötte egyszülött Fiát a világra; s az Isten mindazokat, a kik a Krisztusban hisznek, nem akarja bűneikért elveszteni, hanem inkább azt akarja, hogy éljenek. Elmondja, hogy Krisztus miérettünk halt meg. „Ne rettegj azért — úgymond — bűneid miatt. Péter is háromszor megtagadta a Krisztust, mégis megbocsátott néki az Ur, mert bűneit megbánva sirt keservesen. Azért hát te is töredelmes bűnbánattal járulj az Istenhez, a ki megbocsátja a Krisztus érdeméért minden te bűneidet“.

6. Vigasztaló szó. „Sok hasznomra míveli a kevés nyavalyát az Ur“. Mert — úgymond — emlékeztet bennünket gyarlóságunk megismerésére; eszünkbe juttatja bűneinket s emlékeztet arra a lélekemelő gondolatra, hogy egyedül a valóságban hirdettetik bűneinknek bocsánata s ígértetik a Krisztusban való hit által az örök élet; tanít továbbá általuk arra, hogy hitünkhöz hívek legyünk, melyet mindaddig nem tudha-

¹⁾ Monumenta I. 84. l.

tunk meg, míg nehéz próbákra nem tétetünk; és a mi legfőbb, azok által tanít meg bennünket imádkozni, Istenhez folyamodni, sok bűnököt elkerülni s különösen arra, hogy reménységünket és bizodalunkat vessük egyedül az Istenben, s hozzá ragaszkodjunk egyedül életünk minden körülményei között.

7. Vigasztaló szó. „Nem csak egyedül szenvedek“. Valami megható e szakasz. „Gondold meg, hogy e világ kezdetétől fogva minden embereknek osztályrészükül esett a fájdalom és szenvedés. Lám Krisztus — ki uram énnekem — sokat szenvedett érettem szolgáljaért; én is hát szolgál levén, vajjon miért ne szenvednék egy keveset uramért és az ő kedvéért“.

8. Vigasztaló szó. Krisztus én velem szenved együtt, mert világosan mondja, hogy mikor néked gonoszul vagyon dolgoz, ő néki is úgy van; ha beteg vagy: lefekszik veled a te ágyadba; ha rab vagy: ő is az stb.

9. Vigasztaló szó. „Az Isten nem kísértgetett meg engemet erőmnek felette“. Gondold meg, — úgymond, — hogy Isten nem kísért feljebb, hanem mint elszenvedheted és mindazt a te javadra bocsátja te reád.

10. Vigasztaló szó. „Isten imádkozni hagyott bennünket“. Elmondja ebben az imádkozásról szóló bibliai helyeket, melyek élő reménységgel töltik el a mi szívünket s bátorítják azt, ha Istenhez imádkozunk.

11. Vigasztaló szó. „Az Isten meghallgatást ígért“. Nyilván mondja Dávidnak: „Hívj engemet segítségül“ stb.; tehát ne rettegj, hanem bízzál benne.

12. Vigasztaló szó. „Az Isten irgalmas“. Isten könyörülő és kegyelmes, s azért hidd el, hogy téged is a legjobb időben szabadít meg az inségből.

13. Vigasztaló szó. „Az Isten mindenható“.

14. Vigasztaló szó. „Az Isten bölcs“.

15. Vigasztaló szó. „Örökkévaló boldogság következik ezután“. Gondold meg, hogy ez ideiglenes való nyomorúságot, örökkévaló öröm fogja követni. Purgatoriumról egy szó sincs e szakaszban, hanem hangoztatja a helvét reformáció amaz elvét: „a halottak egyenesen Istenhez térnek meg“, a kinél mindnyájan boldogok leszünk.

Ez az első rész rövid tartalma.

II. Részben hét vigasztaló szó van nyolcz levélen. Az első vigasztaló szó főtétele: „Minden Isten akarhatja szerint lett rajtad“. Mondanom sem kell, hogy úgy ezen, mint a többin, bibliai zamat vonul végig és annyira a nép nyelvén, jó magyaros stílussal van írva, akár a napjainkban méltán becses Csiky Lajos Hit, remény és szeretet könyve, vagy jó Szikszai uram áhítatosságai. Ide írom a többi vigasztaló azok címeit is.

2. Vigasztaló szó. „Meg kell gondolnod, hogy sok a te bűnöd“.

3. Vigasztaló szó. „A Krisztus meghalt a te bűneidért“.

4. Vigasztaló szó. „Az Isten megtérést kíván“.

5. Vigasztaló szó. „A te keresztedet fel kell vened“.

6. Vigasztaló szó. „Isten megmérsekli a keresztedet“.

7. Vigasztaló szó. „Végig kell bíznod az Istenben“.

A III. Rész egy kegyes elmélkedés ezen címről: „Miképen lássa magát az ember a halál országában“. A kis művecskét a halálhoz közelgető keresztyén számára írt kenetteljes imádság zárja be.

Látnivaló e rövid tartalomról, hogy mi volt e könyvecskével Sibolti célja: vallásos elmélkedéseket akart adni a nép

kezébe, s hogy célját túl nem lépte, olvasóira nagy figyelemmel volt, bizonyos. Főhibája csak az, hogy második személyben van írva legnagyobb részben, de nagy kérdés, hogy abban a jobbágyvilágban, mikor a szegény ember remegett földesura előtt, nem jobb volt-e így írni, hiszen még ennyi is igen sok volt akkor.

Sibolti másik munkájának címe ez: „*Lelki Harcz; az bűnös embernek felette igen nehéz lelki kísértetekről való veteke-dése és azoknak Isten ígéből való meggyőzése*“. Iratott Sibolti Demeter által. Az úrnak tüzellel megpróbáltatott ígéje, mindazoknak paisa, a kik ő benne bíznak. Psal. 18. M. D. L. XXXIII. (1584.). Szintén 12. d. rétű, 24 számozatlan levél az egész. Mancskuit Bálint nyomatta Galgócson.

Ezen munkája katechismus formában van írva, melyben a bűnös ember lelkiismeretében felmerülő kérdésekre ad feleletet az evangélium vigasztalásaival, mondhatni nagyon röviden, elég ügyesen. Hadd álljon itt illusztrálásul egy-két kérdés és felelet:

„Bűnös ember mond: Bennem vagyok a bűn, a ki engemet kárhoztat“.

„Az Isten ígéje ezt feleli a bűnösnek.“

„Imhol az Isten bányánya, ki elveszi e világnak bűneit. Joan I. és Márc. 2. Jöttem úgymond az Isten fia, hogy a bűnösöket idvezítsem. És Szent Pál is mond: I. Tim. 1. Bizony beszéd, kit mindennek hinni kell, hogy a Jézus Krisztus ide e világra jött, a bűnösökért, hogy őket idvezítse“.

Másik kérdés. „Bűnös. Csak némely bűnösöknek bocsátatik meg az ő bűnök, kik közül netalán én nem vagyok Istenül bevétezt“?

„Az Isten ígéje ezt feleli: Azt mondja Krisztus Math. 11. Jöjjetek én hozzám mindnyájan, kik megfáradtatok és terhelttetek és megnyugosztalak titeket. Ésai. 56. Senkit az Ur Isten ki nem rekeszt, akár idegen legyen, akár környülméltetett. Ismét I. Tim. 2. Az úr Isten minden embereket akar idvezíteni, mert a Jézus Krisztus váltságul adta mindenkéért önnön magát“.

Legyen elég e két rövid kérdés izlelítőül. Látható e kétből is, hogy rövid katechismussal van dolgunk, a melyet valószínűen az iskolákban tanítottak? Alakja, terjedelme, nyelve, gyakorlati használhatósága ezt látszanak bizonyítani. Mindenesetre nagyon érdekes lenne e kérdésre is feleletet adni, de, fájdalom, adatok hiányában meg kell elégednünk a pusztá következtetéssel.

E két kis művecske ismertetésénél nem hagyhatok figyelmen kívül egy nevezetes körülményt, a mi Sibolti püspöksége mellett hathatós érvel szolgál. Első közleményemben említém, hogy Bornemisza Péter püspöki utódja volt. És vajjon nem járok-e közel az igazsághoz, ha azt mondom, hogy egy olyan rendkívül termékeny egyházi író után, mint Bornemisza volt, csak a gyakorlati élet kívánalmainak tett eleget a felső dunamelléki kerület akkor, midőn méltó utódaul egy olyan férfiút ültetett a püspöki székbe, a ki már nem a felnőtteknek, hanem a gyermekeknek a gondját vette fel s azoknak lelki szükségéről gondoskodott. És ez a férfiú Sibolti Demeter volt.

Megemlítem végül, hogy a Prot. Egyh. és Isk. Lap 35. számában Szöllösi Antal egy nagy apparatussal kezdett cikksorozatot közölni Siboltiról, de azt hiszem, hogy még annak is kiegészítője jelen dolgozat, mert a mit 1589. után emleget róla Szöllösi, az mind téves információkon alapszik, mert jó Sibolti

azon évben már meghalt. Ezenkívül még ki is egészíti azt, a mennyiben Sibolti két könyve van benne ismertetve.

A viszontlátásra!

Veszprém.

Közügyeink.

Új egyház alapítása.

Mint e b. lap mult számának ujdonságai között már jelezve volt, e folyó hó 9-én egyszerű, de a jövőre tekintettel nagyfontosságú cselekményt végeztünk T.-Polgáron; 170 évi szünetelés után e napon hangzott ott el először hitsorsosaink ajkairól a szép adventi dicséret: „Óh Isten bölcseségének mélységes gazdagsága“ stb. Annyi sok évek után először lett kiosztva az úrvacsorája és ezzel egy új egyház vette kezdetét.

Esperesünk, nagy. Szeremlei József úr, alólirott nevében is, az egész missió-területen lakó hitsorsosok közt már előre, a legelső istenitiszteletre meghívókat osztatott szét, és habár a nagy távolság és a téli rövid nap sokakat tartóztatott is vissza a meghívottak közül a megjelenéstől, de még is megjelentek ott mintegy 80 körüli számban.

Az istenitisztelet és úrvacsoraoasztás helyül szolgált azon helyiség, melyet nagy. esperes úr, az egyházmegye megbízásából vett meg, a nagym. konvent által e célra kegyesen megajánlott és ki is fizetett 1000 frtból, és az eddig gyűlt s reménylhetőleg ezután is gyűlendő segélyösszegekből.

Az épületek, melyek a megvett telken állanak, hogy imaház, lelkésztanítói lakká és alkalmas iskolai helyiséggé változtassanak által, még nem csekély összeget vesznek igénybe, de kiáltó szükség, hogy ezek előállíttassanak, csak így remélhető, hogy a hajdan virágzó, de a türelmetlenség folytán elzüllött egyház új életre ébredjen.

Nagy. esperes úr tartotta a felavató beszédet; az adventi napokkal kapcsolta össze annak tárgyát, hogy a miképen az idők teljességében eljött a várva-várt Idvezítő és a hajdani zsidók csak sanyarú fogság és sok szenvedések után láthatták meg az új Jéruzsálemet, úgy reájok is, kiknek oly hosszú évek során nem volt módjukban, hogy helyben saját hitök, meggyőződésök és vallásos szertartásaik szerint imádhassák Istenöket, eljön az idő Isten kegyelméből, hogy azt ezután akadály nélkül tehetik; de csak úgy és akkor, ha minden tőlök telhető módon rajta lesznek, hogy ők maguk is az isteni kegyelem által létrejönni megengedett és a kegyes jeltévők által segélyezett egyházukat a lehető virágzásra emelni igyekeznek. Nagyhatalmú volt a beszéd, mely a jelenlévő buzgó hallgatókra nézve kétségkívül nem tévesztette el hatását. Szinte képzelni lehetett, hogy így beszélt Pál apostol, a midőn a pogányok közt hirdette az evangéliomot s alapította meg a későbbi fényes egyházakat.

Az istenitisztelet végeztével az egyháztanács állíttatott elő. Kúrátornak egyező szavazattal debreczeni születésű Szabó Lajos hitsorsos, városi perceptor lett megválasztva. Választatott még a helybeliek közül 8, a missió külterületén lakók közül 6, így összesen 14 presbyter, kik esperes úr felhívására letették a hivatalos esküt.

Ezek végeztével egy szép jelenetnek voltunk tanúi, mely mindnyájunk lelkében örömezzelmeget keltett fel. T.-polgári

közbirtokos tekintetes Fleischer Ferencz úr ugyanis, habár ő a róm. kath. egyház tagja, felekezeti fényesen felülemelkedő érzelmeitől indítva, évenként kiadandó két hold szántó és két hold legelőföldet ajánlott fel az előállítandó lelkésztanító részére. Szép tette önmagában hordja dicséretét. Hálás köszönet érte!

Virulj századokon keresztül kis plántaegyház, adja Isten, hogy legyen jövőd oly fényes, mint volt hajdani elődöd fénye és nagysága. Óvjon a bölcs isteni gondviselés, hogy te is hasonló türelmetlenségnek ne légy áldozata.

Megállasz bizonynyal, hogy ha hithűség és tiszta erkölcs lesznek oszlopaid. Él békességben, szeretetben bár más hitsorsosú híveivel azon nagy egyháznak, melynek körében megalapítottát. Az Ur védjen, az Ur oltalmazzon minden veszélytől.

Pethő Bálint,

missionáriusi teendőkkal megbízott
ev. ref. lelkész.

Kisújszállási ev. ref. egyház. 1888.

Év vége. — A gondolkodó fő, a közjó igaz embere viszapillantást tesz ekkor az év lefolyt eseményeire, derültek vagy borultak legyenek is azok.

Távol tőlem hazánk ez évi eseményeinek felszínre hozatala; egyedül reformált egyházunk mezőjén való tarlózás a célom. E derék protestáns lapunknak elévülhetlen feladata köztudomásra hozni egyetemes egyházunk életében történt üdvös évi eseményeket. Ez egyetemesből csak részletest közlök kisújszállási egyházunkban ez év folyamán lételt nyert emlékezetes dolgokról.

Egyik dísz egyházunknak, buzgósága híveinknek, temploma. Egyházunk népe, mint előbbi lapokban olvasható volt, ez év augusztus 29-én ünneplé vallásos kegyelettel s buzgósággal templomának száz éves fennállását, mely alkalomra a templom s torony nagy épületének mind külsője, mind belsője szépen, díszesen megújított. A költség meghaladta az 5400 forintot.

Másik dísz és főgondja egyházunknak középtanodája. A templomra fordított nagy költség mellett ennek hiányain is segít, költséget nem kímélve. Ugyanis a 6 osztály termei új ajtók, záruk, belső és külső új ablakokkal szereltettek fel. Minden osztályban vaskályhák vannak. A tanári értekezleti teremben sötétkék szőnyeggel bevont asztal, szép s alkalmas ülőszékek állíttattak. A költség, mint értesülék, e célra mintegy 500 frt. Könyvtár és szertárra is kiterjedt a gondoskodás.

Igy tesz, így áldoz egyházközségünk fokozatosan egyháza s tanintézetei fentartása, virágzására. Igen, fokozatosan s koronként, mert sem e mi egyházunk, sem más, középtanodát fentartó egyházaink nem bírnak oly bőséges anyagi erővel, hogy a felsőbbég akarata, rendelete szerint egyszerre mindent megtehesse.

Valóban varázserejű s csodálandó azon protestáns lelkesültség, mely egyházainkat, hazánk szigorú viszonyai között is ily áldozattételekre buzdítja s képesíti. Vajha figyelmet keltenének, méltánylást találnának a felsőbb és legfelsőbb körökben! Hiszen, mikor egyházaink egyházuk érdekében látzanak tenni, akkor egyszersmind a haza oltárára teszik áldozataikat.

Egyházunknak többféle jótékony alapítványai között méltó dícsérettel említhető „a szegény árva tanulók segélyezésére tett alapítvány”. Ennek kamataiból deczemberben 51 szegény fiú és leány ruházattal fel tisztességesen. Ugyanezek az iskolai könyvtárból ingyen kapnak tankönyveket s tandíj-fizetéstől is felmentve voltak. Csak a ruházati költség is, mint értesítetem, meghaladja a négyszáz forintot. Ez alapítvány egyes nemeslelkű egyháztagnak által évenként nevededik.

Az új év derűt, boldogságot hozzon hazánk és egyházunkra!

K. Hajdú Lajos.

Pro me et domo mea.*)

Hogy minő „A csekei primipilusokhoz” írott cikkben emlegetett „zürzavar, erkölcsi sülyedés” 10 évi csekei lakásom alatt, imé elmondom.

Idejövetelelkor a paplak szétmállásnak indult; lakhatatlan, falán a fű kinőtt, földje talán soha se volt lebakolva, az északi szél búsan süvöltött a tetőn keresztül-kasúl; egy eső után, mely a falakon ékes térképeket alkotott, a szobákban esolnakázni lehetett; ez még azon évben megszünttetett, s maig mintegy 1000 frtot költöttünk rá apródonként; tanítói lak a patkányok s elhagyatottság miatt 1882-ben „tarthatatlan,” s egy pár 100 frt kiadással s három ízben körül és felásással még mindig tartható, sőt jobb állapotban van, mint 10 évvel ezelőtt is; 1879-ben egy görét építünk 200 frt költséggel, 10 év alatt kerítések, melléképületekre, haranglábra kiadunk 400 frtot; 1883-ban a torony és templomhoz téglát vetnek 300 frtért a napszámon kívül, ennek azonban égetése nem levén találva, 1884-ben az egyháztanács indítványa folytán kérjük az egyházmegyén szakértő küldését, 1886-ig semmi intézkedés, a templom mellett összerakott téglának szárnya, lába nő; hogy teljesen el ne pusztuljon, a megmaradt téglát 1886. áprilban eladjuk 330 frtért s már ápril 19-én betesszük a f.-gyarmati takarékpénztárba; 1883-ban új temető-helyiséget vásárolunk 400 frtért; megvettünk 1885-ben 10 darab f.-gyarmati takarékpénztári részvényt 260 frtért; 1886-ban aratással keresünk 200 frtot; 1887. ápril 4-én betesszük a f.-gyarmati takarékpénztárba 223 frtot, melyből 200 frt 1885. és 1886-ik évben adott közalap-segély, 1888. márcziusban megérkezik hozzánk az 1887-ik évben megszavazott közalap-segély, ki se vesszük a postáról, hanem beiratjuk egy 259,406. számú postatakarékpenztári könyvbe; az 1886-iki évi aratás díjából megkapunk 1888. június 4-én 100 frtot, ezt azonnal betesszük a postatakarékba, július 19-én 120 frtot, melyből már 20 frt kamat, ezt szintén; 1888-ban arattunk, ennek díja még nincs kifizetve ugyan ma, teljes leszámolás nem történhetvén, de biztosan kerestünk 170 frtot, a regále-heczzezből kapott egyházunk 200 frtot már, tessék ezeket összeszámítani és azután mondani, hogy a templomépítési pénztár üres s a hívalkodó primipilusok hanyagok.

*) Lapunk 49-ik számában „A csekei primipilusoknak” című cikkére beküldött ezen választ azzal a kijelentéssel adjuk ki, hogy az ügyet ezennel befejezzük lapunk hasábjain. Legyen a vádlotté az utolsó szó. A személyi vonatkozásokat mind mellőztük, részint mert nincs részökre hely ezen utolsó számban, s más évre már nem viszzük át ezen ügyet, részint mert azok nem egy komoly lap hasábjaira valók. Szerk.

Ilyen a zürzavar és erkölcsi sülyedés a csekei egyházban, melynek kötelezett fizetnivalói és rendes, folytonosan meglevő kiadásai egy évre 400 frtig mennek fel, a költségvetések tanúsága szerint; van pedig összesen 33,000 □^o földbirtoka, melyet hívei munkálnak, — a nyomtatás és tengeri-verésen kívül, — mely azonban árvíznek van kitéve s 1878. óta esős idő miatt üszög, árvíz, fagy, az 1888-iki árvízzel együtt 3900 frt kárt okoztak; 1879, 1881-ben nem termett annyi árú, mint a menynyi elvettett az árpából, és imé, mégis tudunk építeni, gyarapítani.

Azt mondja F. Varga Lajos úr, hogy a tractus nem fizette ki egy 211. és 93 sorból álló hátralék-kimutatásunkat, — nem kifizetését, hanem végrehajtását kértük mi annak még 1884-ben, és imé, minden megjegyzés nélkül 4 év múlva elintézetlenül kerül vissza hivatalomhoz; én postakönyvem tanúsága szerint, 1888. ápril 5-én ismét beküldtem 39. 40. szám alatt, azon megjegyzéssel, hogy másodízben kérem annak törvényes végrehajtását; és 1888. augusztusban ismét elintézetlenül kerül vissza hozzám!! Minő érzést támaszthat ez az emberben? Nem alkalmas-e könycesep kisajtolására, kivált ha benéz annak rengeteg számadataiba, mert 918 frtról van ott szó s egész 1865-ig nyúlik vissza a követelés, melyből 156 frt 60 krral szerepel a templomépítésre megerősített kros adóból kintlevő hátralék, melyet ezek a „kipkapkodó primipilusok”, mert végrehajtási joguk nincs, bevenni nem tudván, felsőbb hatóság segélyét vették volna igénybe, de. . . . Nem akarok anticipálni, tessék rávárni a következményekre, ízeletül legyen elég ennyi a nyilvánosságnak, a többit nem itt, hanem a zöld asztal mellett fogjuk elvégezni.

Szatmár-Cseke, 1888. deczember 17.

Ács Lajos,
ev. ref. lelkész.

Egy és más az egyházi élet és a gyakorlati theologia mezejéről.

Egy házasságügyi kérdés.

Egy protestáns vallású nő r. kath. vallású férje ellen, — annak sok tekintetben kifogásolható magaviselete folytán válóper indított. A válóper, a bevett szokás szerint, a szentszéken kezdetett, de az nem találván elég okot a házasság felbontására, az illető felet kérésével elútasította. Másként gondolkozott a világi törvényszék, mely mindhárom forumon feloldotta a nőt a házassági kötelék alól, s megengedte neki, az újabb házasságra való lépést. A férfi házasságát, — r. kath. levén, — igen természetesen fel nem oldotta.

E jogérvényes ítélet kimondása után több évvel, — e jelen év folyamán, áttért az illető férfi az ev. ref. vallásra s mint ilyen, — nőszülni óhajtott.

Kérdem: *van-e joga ev. ref. vallású lelkésznek megesketni ezen férfit, s ha megesketi, nem cselekszik-e törvényellenes dolgot?*

Az világos dolog előttem, hogy kettős házasság (bigamia) büntette ez esetben nem forogna fenn, mert hiszen a házasság jogi értelemben két különemű személynek életközösségre való egyesülése, s ott, hol az egyik félre nézve a házasság fel van bontva, e cél semmi módon el nem érhető, de én mégis egy oly tiltó akadályt látok az illető házasságra lépését illető-

leg, melyet mulhatatlanul el kell enyésztenni, hogy ez új szövetség megköthető legyen.

Alig lehet elképzelni, hogyan történhetik az, hogy valamit feloldjon az ember, s mégis azok közül, kik kötve voltak, az egyik fél továbbra is kötve maradjon. Pedig tényleg így áll a dolog, s e megkötöttség talán az újabban protestáns vallásra tért férfi által, — a világi törvényszék előtt újra megindítandó, s az által kimondott végérvényes feloldás által lenne elosztható. De ez azon akadályba ütközik, mert azt a nőt, ki már évek óta él férjétől törvényesen elválasztva külön, nem lehet a békélésre felhívni, pedig tudjuk, hogy a lelkész által kiadott békéltetési bizonyítvány képezi a válóper legfontosabb s elengedhetetlen okmányát.

E kérdés mindenestre érdekes s nálunk Szigeten jogász-körökben is élénk megbeszélés tárgyát képezi. Én kérem t. Szerk. urat, hogy egyéni véleményét e becses lap hasábjain velem közölni méltóztassék. De kérem egyszersmind lelkész-társaimat is, — ha érdemesnek találják, — hogy ez ügyben nézeteiket a t. Szerkesztő úr szíves engedelmével közzé tenni ne terheltesse nek. Annyit megjegyezek, hogy az itteni jogász-körökben általános nézet, hogy az áttért férfi, minden további dolgok mellőzésével, egyszerűen megeskethető.

M.-Sziget, 1888. deczember 20.

Szikszay Zoltán,
ev. ref. segédlelkész.

Kikértem ezen egészen jogi természetű kérdésben egy jó nevű ügyvéd barátom véleményét, melyet is a következőkben közlök. Szerk.

A fentebbi kérdést törvényszéki gyakorlatunk igen egyszerűen s nézetem szerint nagyon helyesen oldotta meg. Kiindulva ugyanis azon tényből, hogy azon ítélet, mely a különböző, t. i. kath. és prot. vallású házaspárok között fennálló köteléket felbontja, a kath. félre nézve az újabb házasságra léphetés nem engedte meg, szükségét látja annak, hogy a kath. félnek a prot. hitre történt áttérése után, az ítéletnek ezen utólag bekövetkezett hiánya pótolassék.

Minélfogva az újabban prot. hitre áttért fél e hiányt kérvény útján tartozik pótolni, mely kérvényben — beigazoltatván az áttérés ténye — kérje a békéltetés megkísérlését s elválasztott házaspár megidézését. E kérvény folytán a törvényszék a békéltetésre s ezt követő tárgyalásra határnapot tűz, melynek megtörténte után az ítélet rendelkező részét akként pótolja, hogy az újabb házasságra léphetés a most már prot. hitre tért félnek is megengedtetik.

Szükség van pedig e pótlásra azért, hogy a polgári törvényszék, mely törvényeink értelmében egyedül van hivatva protestánsok házassági válóperében ítélni a szorosabb értelemben vett Magyarországon, utólagos jóváhagyása által minden kételyt elhárítson az újabb házasság törvényessége kérdésében s hogy ítélete az illető lelkész részére — a ki t. i. minden eshetőleg akadályra figyelmeznit tartozik — szabályul szolgáljon.

Egyébiránt e hiány már előzőleg kipótolható lenne az által, ha a törvényszék egyes házaspárokat elválasztó ítéletében előre kimondaná, hogy a kath. félnek, a mennyiben utólag

prot. hitre térne át, e más és újabb házasságra léphetés megengedtetik.

Debreczen, 1888. deczember 27.

Dr. Orbán József,
ügyvéd.

Különfélék.

Olvasóinkhoz. Ez évfolyam utolsó számát küldjük most lapunk t. olvasóinak. Köszönet a támogatásért, úgy azoknak, kik czikkeikkel kerestek föl bennünket, mint azoknak is, kik csak anyagilag támogattak. E nehéz esztendő után Istenbe vetett bizalommal kezdünk egy új esztendőhöz. Hogy megfelelhessünk feladatunknak, kérjük lapunk barátainak anyagi, erkölcsi és szellemi támogatását. Kérjük egyszersmind hátrálékosainkat, hogy tartozásaikat mielőbb legyenek szívesek beküldeni, mert nekünk is fizetnünk kell a lap nyomdaköltségeit. Megjegyezzük, hogy a lapok általános szokása szerint, minden eddigi előfizetőinknek tovább is küldjük a lapot, ha ugyan ellenkezőleg nem rendelkeznek. Boldog új évet kívánunk mindeneknek.

Menyhárt János-alapítvány. (Ötödik kimutatás.) Ujabban a következő küldemények érkeztek be hozzám ez alapítványra: Kiss Áron esperes Porcsalmáról 5 frt, Biki Károly györgyteleki lelkész 1 frt, Nagy Bénéiamin b.-zsadányi lelkész 2 frt, Barát Imre gávai lelkész 3 frt, Szabó Károly esperes Csökmőről 5 frt. A már nyugtázott 167 frt 50 krral együtt aláíratott eddig nálam 183 frt 50 kr, melyből 116 frt 50 krt elhelyeztem a debreczeni takarékpénztárba. Óhajtom közzé tenni, hogy nt. Kiss Áron esperes úr, mint hozzám intézett levelében tudatja, felhívta egyházmegyéje lelkészeit, hogy adakozzanak a szóban forgó alapítványra s eddig már — mint majd közölni fogjuk — szép eredményt is ért el az aláírt összegekkel. Ismételten kérem egyházkerületünk nt. esperes urait, hogy e példát is követve, tegyék meg saját egyházmegyéikben Menyhárt János volt tanítványainak adakozásra felhívása által az alapítványi összeg növelésére szükséges lépéseket. Nt. Kiss Áron esperes úr szíves volt maga is 5 frtot küldeni e célra, bár ő természetesen nem tartozik Menyhárt János volt tanítványai közé. — Debreczen, 1888. deczember 28. Csiky Lajos.

Lelkészjelölés. A d e v a - v á n y a i lelkészi hivatalra f. hó 27-én Székely Károly esperes úr elnöklété alatt a következők jelöltettek ki: Győri Lajos kenderesi, Szabó László ughi, Szathmári Sándor margitai lelkészek, Szügyi Dániel d.-ványai h. lelkész és Szabó Sándor kunhegyesi s. lelkész.

Debreczeni egyházmegye. Mint a nevezett egyházmegye múlt nyáron tartott gyűlésének már régebben beküldött jegyzőkönyvéből olvashatjuk, a számokban kimutatott adományok és hagyományok összege 3295 frt 43 krra, a számokban kimutatott építési költség összege pedig 12,875 frt 44 krra ment az egyházmegyében. Az esperesi jelentésből láthatólag volt az egyházmegyében — ide értve Debreczent is — a múlt iskolai évben 41 iskola 6 osztályú, 16 iskola 5 osztályú, 3 iskola 4 osztályú, 3 iskola 3 osztályú; együtt 68 iskola. Ezekon kívül

parallel osztály Debreczenben egy 4-ik leány-, egy 3-ik és egy 4-ik fiasztály; felsőbb leányiskola két osztálylyal. Ujfaluban egy 1—2 osztályú leányiskola. — 5 osztályú iskolák: a bárándi leány-, danesházai vegyes, Debreczenben 2, derecskei leány-, henczidai fi- és leány-, h.-pályi fi-, n.-rábéli fi- és leány-, szerepi vegyes, tordai leány-, józsai 2 vegyes, vértesi fi- és leányiskolák. A három 4 osztályú és három 3 osztályú iskola Debreczenben van. Volt az egyházmegyében összesen 127 tanító. Ezek közül rendes 97, ideiglenes 24, segéd 6. Oklevéllel bír 73, igazolvánnyal 35, segédlelkész 1, kibocsátvánnyal bír 16, nincs képesítvénye kettőnek. A tanítás eredményét tekintve kitűnő 22, dícséretes 34, kielégítő 24, elegendő 41, gyenge 2. Nem volt elbírálható — járvány miatt — a csaknem egész éven át szünetelt henczidai 2 iskola és nem volt meglátogatható a kabal leányiskola 1-ső osztálya, tanítója betegsége miatt.

Szerk. posta. L. M. Az esztári ügyben írt k... n nem Kiss Bertalan keéri lelkész barátunk. A találgatás nem vezet itt semmi eredményre.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉSEK.

P Á L Y Á Z A T

a felső-szabolcsi ev. ref. egyházmegyébe kebelezett nagy-halászi egyház lelkészi állomására.

Ezen egyház évi javadalmazása pénzértékben 1400 frt, mely áll 106 hold szántóföld, 14 hold erdő s egy hold + 800 □ öl belső gyeptelek-kert jövedelméből, 100 köből élet és 125 forint készpénzfizetésből.

A földekért az adót, a belső gyeptelek kivételével, az egyház fizeti.

Ezen egyház a tiszántúli egyházkerület osztályozása szerint I-ső osztályú.

A pályázati kérvények a törvény értelmében felszerelve, az 1889-ik év januárhó 20-ik napjáig bezárólag nt. Lukács Ödön felső-szabolcsi esperes úrhoz Nyiregyházára lesznek küldendőek.

Debreczen, 1888. decz. 24.

Révész Bálint, püspök.

A LEGOLCSÓBB.

gazdag és élénk tartalmú gazdasági szaklap a

„FÖLDMIVELÉSI ÉRDEKEINK”

mező- és erdőgazdasági képes hetilap,

a magyar gazdatisztek és erdészek egyletének hivatalos közlönye.

Tizenhetedik évfolyam.

A „Földmivelési Érdekeink” az 1885. orsz. kiállításon gyakorlati irányáért a nagy kiállítási éremmel tüntetett ki.

E lap elvei: a mezőgazdasági érdekképviselet fejlesztése, a gazdasági üzlet jövedelmezőségének fokozására szolgáló eszközök és módok kutatása és terjesztése, az összes mezőgazdasági forgalom közvetítése.

Megjelenik hetenként másfél nagy ívnyi terjedelemben.

Előfizetési ára: egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Társlapja a kéthetenként megjelenő népszerű gazdasági közlöny, a

„FALUSI GAZDA”,

melyet főleg a falusi olvasó- és gazdakörök, a papok és lelkészek, tanítók és jegyzők figyelmébe ajánlunk.

Czélja: a kisbirtokosok és földészek körében a gazdasági ismereteket terjeszteni.

Előfizetési ára! egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kr.

Előfizetések és mutatványszámok iránti megkeresések a szerkesztőség címére: **Budapest, V., Erzsébet-tér 19. sz.** alá küldendőek.

4—4

A hazai érdemes papság, plébánosok és lelkészek, az összes falusi néptanítók és községi jegyzők a „Falusi Gazda” című népszerű gazdasági lapra évenkénti 3 frt helyett kedvezmény-előfizetésül 1 frtért fizethetnek elő, ha e csekély előfizetési díjat az egész évre egyszerre küldik be. — A „Földmivelési Érdekeink” kedvezményes előfizetési ára a papok, lelkészek, tanítók és jegyzők számára évi 6 forint helyett csak 3 frt, ha pedig mind a két lapra együtt kívánnak előfizetni, az egész évre 8 frt helyett 3 frtért rendelhetik meg, de csak az egész előfizetési díj egyszerre való beküldése mellett.